

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ
ՌԻՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂ ԽՄԲԱԿԻ

ԾՐԱԳԻՐ

Հայաստ. Լեռնիկ. Կոմ. Յերիս. Սիւրբ.

280.2-10

355(07)

2-24

56

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԸ

ՌԻՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ

ԾՐԱԳԻՐ

(4-ամսյա)

1008
36504

ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԼԿՅՄ ՅԵՐԿՈՄ և ՅԵՐԳԱՎ. Պաշտ-Ազիտաբի

ՅԵՐԵՎԱՆ—1928

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ռազմական գիտելիքների խմբակների անդամների ռազմական պատրաստակա-
նությունը նպատակ ունի՝ առաջին՝ տալ
խմբակալներին գաղափար մեր չերկրի
պաշտպանություն աշխատանքների մասին,
վորպեսզի նրանք կարողանան իրենց տը-
տեական ստեղծագործող աշխատանքը կա-
պել ռազմական հարցերին, չերկրորդ՝ տալ
նրանց ռազմական տարրական պատրաս-
տականություն, առանձին մարտիկի գոր-
ծողություն սահմաններում—բոլոր մարտա-
կան պարագաներում և կարմիր բանակի
սպառազինման բոլոր տեսիլքական մի-
ջոցների համագործակցություն պալմանե-
րում:

Յերկուրդ.—Ծանոթացնել նրանց հե-
տևակի մարտական կոլլեկտիվ միջոցների
գործողության, ինչպես նաև հրաձգի անհա-
տական զենքերի հատկություն հետ:

Գրառեպ. № 626. Գ. № 408 Տիրաժ 1000.

Պետհրատի 2-րդ տպարան Ֆերիանում

Պատահից խնդիրք.— Կատարվում է՝ զբույցների, դասախոսությունների միջոցով — նպատակ ունենալով 1. արտահայտել մեր չերկրի պաշտպանություն կազմակերպումը՝ նրա կենսական կենտրոնների պահպանման մտքով. 2. ծանոթացնել մեր ռազմական տեխնիքական նվաճումներին — նույնպես և մեր հարևան յերկիրների — հաջողությունների հետ աչք առաքարիզում:

Ֆեկրորդ խնդիրք.— Կատարվում է՝ խմբակի անդամներին տակտիկայի միջին փոփոխությունների նույնպես և հետևակի փոքր միավորների գործողությունների հետ ծանոթացնելով:

Ֆեկրորդ խնդիրք.— Կատարվում է՝ ցույց տալով հետևակի մարտական կողմնորոշմի միջոցների հատկությունը և գործնականորեն անցնելով, հրացանի և նազանի հրաձգությունը: Հետևակի մանր միավորներին գործողությունների հետ ծանոթացում պիտի տեղի ունենա հրաձգային դասակի գործողության շրջանակներում, վորովհետև

նա հանդիսանում է հետևակի առանձին տակտիկական միավորը, վորը կարող է գործել ինքնուրույն և նույնիսկ լուծել փոքր մարտական խնդիրներ, բացի այդ, դասակի գործողությունների փոխի վրա հեշտ և ցույց տալ հետևակի բոլոր մարտական միջոցների համագործակցությունը:

Ուղարկելիք 4 ամսյա ծրագիրը, կիրառելու համար առաջին հերթին կարիք է զգացվելու ռազմագետ խմբակավարների, վորի համար:

1. Տեղական ՈՍՈՒ Ավիոբիմի կազմակերպությունների միջոցով, աչք աշխատանքներին հրավիրել պահեստում գտնվող հրամ. կազմը: Վերջիններից խմբակավարներ ընտրելիս ի նկատի ունենալ ա), վոր նա ունենա առնվազն դասակի հրամանատարի պատրաստականություն, բ) ցանկալիք է, վոր գործի հրավիրվին վերջին չերկու տարվա ընթացքում զորացրման յենթարկված հրամ. կազմը:

2. Ֆերևան, Լենինական, Ղարաքիլիսա,

Դիլիջան, Գորիս համաձայնության գալով տեղերում յեղած ռազմական մարմիններին հետ, այդ գործի համար, պիտի աշխատեն ոգտագործել զինվորական ծառայության մեջ գտնվող հրամ. կազմը:

3. Յանկալի չե վոր ծրագրի այս կամ այն բաժնի առթիվ հրավերվին խմբակավարներին համար հրահանգչական խորհրդակցություններ՝ հանձնարարելով ավելի պատրաստված զինվորականին համապատասխան զեկուցում:

Այս խորհրդակցություններն ավելի անհրաժեշտ են այն քաղաքների համար, վորտեղ այս աշխատանքի համար ոգտագործելու չեն գլխավորապես պտհաստների հրամ. կազմը: Հրահանգչական խորհրդակցությունների համար, վորպես զեկավար, հրավիրել տեղական զինվորական մասերից բարձր հրամանատարներին. իսկ վորտեղ զինվորական մասեր չկան՝ տեղական զինվորական կոմիտարիատների ավելի պատրաստված աշխատակիցներին:

4. Պարապմունքներ տարվում են հատուկ նշանակված ուր:

5. Խիստ հետեւել, վոր պարապմունքներին ռազմական խմբակներին բոլոր անդամները կանոնավոր հաճախեն:

6. Գավկոմները իրենց հաշվետվությունների մեջ հիշեն ծրագրի կիրառման ընթացքի մասին:

7. Չորս ամսյա ծրագրի կիրառումը պիտի վերջացնել, մինչև ապրիլի վերջը, այն խմբակները — վորոնք նոր են կազմակերպված և ի վիճակի չեն այդ ժամանակամիջոցում այդ անելու, նրանց թույլատրվում է — ծրագրի փոփոխության պարապմունքները միացնել (որինակ 1 և 2, 7 և 8) և կիրառումը վերջացնել ժամանակին:

ԱԼԿՅԵՄ՝ ԿԵՆՏԿՈՒՄԻ ՌԱՎԱՔԻԳԵԹԵ

ՀԱՅՆՈՐԱԾՈՂՈՎ

—

Այս ծրագիրը պիտի կիրառվի 4 ամսվա ընթացքում, յուրաքանչյուր ամսում ունենալով 4 պարապմունք, համարելով ամեն մի պարապմունք 2 ժամ՝ ընդամենը 16 պարապմունք:

1-ին ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Յերկրի պաշտպանությունը, ճակատի կախվածությունը թիկունքից: Բանակի և թիկունքի փոխհարաբերությունները: Տըրանսպորտի խնդիրները: Տրանսպորտի աշխատանքների կազմակերպումն պատերազմի պայմաններում: Տնտեսական աշխատանքների խնդիրները խաղաղ ժամանակ՝ պատերազմի ժամանակի տնտեսական աշխատանքներին համապատասխան պայմաններ ստեղծելու համար:

- Ձեռնարկներ.—1. Лебедев П. П. Подготовка страны к обороне.
2. Пугачев—Подготовка страны к обороне.
3. Клаус—Война и народное хозяйство.
4. Ранк—Инженеры и война.

2-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Ժամանակակից կռվի բնույթը: Փոքր խմբերի կռիվը՝ բանակում չեղած բոլոր մարտական և տեխնիքական միջոցների լիակատար փոխադրեցություն ստեղծման պայմաններում:

Ձեռնարկներ—1. [redacted] —

2. Какурин — Современная тактика.
3. Боевой устав пехоты, ч. п.
4. РюлеФон-Лилиенштерн
Боец и отд. пехоты, перевод-
Циффера.

3-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Դասակի մարտը պաշտպանության ժամանակ:

Պլակատի բացատրությունը, շեշտելով զորաշարժի և կրակի փոխհարաբերության կրակ կազմակերպելու մանրամասն բացատրությամբ, շագկապելով այն առանձին մարտական միջոցների զործողության փոխադրեցության հետ:

- Ձեռն. 1. Боевой Устав пехоты ч. п.
2. Плакат обороны взвода, изд. «Военн. Вестн.»

4-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Գործնական ծանոթացում դասակի մարտական հրազենի գործածության հետ: Ցուցադրական կրակ թեթև և ծանր զնդացիներից, գետնի և ողալին նպատակների վրա:

Գործնական կրակ մարտական հրացանից, պտուկած, ձեռքից, 100 մետրի վրա միշենի և № 6-ի վրա 5 կրակով:

5-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Դասակը հարձակման ժամանակ.

Պլակատի վրա պետք և բացատրել, թե դասակն ինչպես պետք է լուծի կոնկրետ խնդիրը, շեշտելով կրակի և հարվածի փոխհարաբերությունը և վորոշ կոպարի վրա կրակի կազմակերպումը, միաժամանակ պարզաբանելով տեխնիքական միջոցների փոխազդեցությունը:

Ձեռնարկներ—1. Боевой Устав пехоты, ч. п.

2. Плакат—изд. «Военн. Вестн.»

6-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Ռազմական տեխնիկայի հաջողությունները մեզ մոտ, (կապ ավիացիայի), քիմիայի

զրահավորված մասերի, մատորային տրանսպորտի): Ռազմական տեխնիկայի հաջողություններն արտասահմանում: Մեր խնդիրները լերկրի ինդուստրիալիսի և կենսական կենտրոնների պահպանման համար:

Ձեռնարկներ.—1. Шварте—«Техника в мировой войне».

2. «Военное искусство в свете исторического материализма», под редакцией Гореза,

7-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Դասակը հետախուզության մեջ, պլակատի վրա կամ դասակի գործողության վաչրում պիտի բացատրել մանրամասն կերպով հետախուզության գործողությունները:

Ձեռնարկներ—1. Боевой устав пехоты ч. п.

2. Плакат—изд «Военн. Вестн.»

8-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Դասակը պահպանողության ժամանակ, պլակատի վրա պետք է բացատրել դասակի գործունեությունը պահպանության ժամա-

նակ, կամ ցույց տալ գործողութիւնն փաշ-
րում:

Չեռնարկներ—1. Боевой устав пе-
хоты ч. п.

2. Плакат—изд. «Военн. вестн.»

9-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Գումարտակի հրետալին զտակի իւրն-
դիրը պաշտպանութիւն, պահպանութիւն և
հարձակման ժամանակ, զնդի հրետանու
խնդիրները, դիվիզիայի հրետանու գերը:

Պախատի վրա պետք է բացատրել հրե-
տանալին կովի տարրերը և կովի կազմա-
կերպումը:

Ինչ-քան և հրետանալին նախապատ-
րաստութիւնը և ինչպես և նա կատարվում:

Չեռնարկներ.—1. Боевой устав ч. II.

2. Плакат «артиллерия в бою».

3. Громыченко. Полковая ар-
тиллерия.

4. Пиказин. Что такое ар-
тиллерийская подготовка.

5. ВНО—Боевая работа артил-
лерии.

6. Рюшен Что должен знать
каждый к-р об артиллерии.

10-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Ջրահապատ ուժեր, տանկեր, զրահապատ
ավտոմոբիլներ, զրահապատ զնացքներ,
զրահապատ զրեզիներ, զրահապատ ուժեր:
Հետեակազորի և զրահապատ ուժերի փոխ-
հարաբերութիւնները:

Պախատի վրա բացատրել զրահապատ
մասերի տիպերը և նրանց հիմնական մար-
տական հատկութիւնները:

Բերել բրինակներ զրահապատ ուժերի և
հետեակի փոխգործողութիւն պատմութիւ-
նից:

Չեռնարկներ.—1. Боевой устав пе-
хоты, ч. II.

2. Деревцев и Пушкин—Спра-
вочник по броневому делу.

3. Плакат броневых частей.

11-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Ավիացիայի ներկա դրութիւնը, ավիա-
ցիայի կազմից կատարվող խնդիրները մար-

տի ժամանակ, նրա փոխադրեցութիւնը հետեւեալներին հետ մարտի ժամանակ: Բացառել ավիացիայի գործունեութիւնը պլակատները վրա, թանգարանների երթաւորանների և կոնկրետ որինակների միջոցով:

Ձեռնարկներ.— 1. Боевой Устав пехоты ч. II.

2. В. Вельц—Воздушный флот. (Техника и тактика).

12-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Քիմիան, լորպէս մարտական միջոց: Քիմիական մարտական միջոցների ներկա դրութիւնը: Գազերից պաշտպանվելու անհատական և կոլլեկտիվ միջոցներ:

Ձեռնարկներ.— 1. Боевой устав пехоты ч. II.

2. [Redacted]

3. [Redacted]

[Redacted]

13-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Սակարաւոր և քղարկման գործը:

Քողարկում և նրա հշանակութիւնը, խրամատ մարտիկի, ջոկի համար, ինչ բան և գազաթագոտարանը: Քողարկման միջոցներ և ձևեր:

Ձեռնարկներ.— 1. Боевой устав пехоты ч. II.

2. Наставление по маскировке.

14. ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Ձեռնառումների գրանադամյութների և մինիոմյութների գործածութիւնը: Գործնական ուժաճգութիւնները (ըստ ցանկութիւն) գործնական կրակ «Նագան» տարբահանակով 15 մետրի վրա № 5 միջինով կանգնած, ձեռքից, 4 կրակով:

Ձեռնարկներ.— 1. Временный Стрелковый Устав ч. I.

2. Ручные и ружейные гранаты.

15-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Մարտ բնակավայրերի համար, բնակավայրերի պաշտպանության ծրագիրը: Փողոցային կռվի պրիոմներ: Կռիվ առանձին տներ գրավելու համար:

Ձեռնարկներ.—1. Боевой Устав пехоты ч. II.

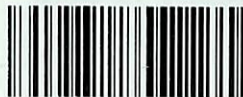
2. Какурин—Такт. отд. отряд в особых условиях обстановки.

3. Уличный бой сборник.

16-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Գաղտնի գալը: Գաղտնի լերկկողմ ուսուցումը՝ (հարձակման և պաշտպանության) վոչ բարդ խնդիրների լուծման միջոցով:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0206937

40. 745

ԳԻՆԸ 5 ԿՈՊ.

355(07)
2-24

